

ÇOCUK VE OYUN

"Kuşlar uçar, balıklar yüzer, çocuklar oyun oynar." Garry L. Landreth

Oyun çocukların yer, kültür ve zaman farkı gözetmeksizin bedensel, psikolojik, sosyal ve zihinsel açıdan gelişimine yardımcı olan her türlü faaliyettir.

Çocuklar neden oyun oynar? Büyüklerin ayaklarına dolaşmak için mi, yoksa yapacak başka işleri olmadığı için mi?

Oyun çocuk için bir ihtiyaçtır. Çocuğun dili oyundur. Çocuklar, oyun oynayarak kendini ifade eder, yeteneklerini geliştirir; becerilerini artırır ve en önemlisi ruhsal yaşamlarında onarım sağlarlar. Oyun sayesinde çocuklar; korkularını, kaygılarını, üzüntülerini yani özetle duygularını ifade ederler.



Oyun, çocuklarla yapılan ruhsal çalışmaların temelidir. Çocuğun oyunlarını gözlemleyerek oyunların içeriğini anlamaya çalışmak oyun terapilerinin odak noktasını oluşturur. Çocuk dramatik bir yaşantıyı oyununda tekrar tekrar deneyimleyerek kendisi için travmatik etkiyi azaltmaya çalışır. Bu da oyunun iyileştirici gücünü göstermektedir. Oyun çocuğun gizemli dünyasıdır. Sizler çocuğunuzun sadece oyun oynadığını sansanız da o sadece oyun oynamaz. Çocuk oyunda kendine ait bir dünya oluşturur. Sizin görmediğiniz pek çok şeyi görür, hayal eder. Oyun odaklanmayı gerektirir. Çocuğunuz konsantre olmayı da bu sayede öğrenir. Pek çok anne baba, çocuğunun kendi kendine oynamayı öğrenmesini ister. Bu sayede büyükler de kendi işlerini gönül rahatlığı ile yapabilirler. Bazen de anne-baba ısrarla çocuğunun oyununa dahil olmak ister. Burada önemli olan onunla gerçekten oynamak isteyip istemediğinizdir. Çünkü çocuklar kendileri ile oyun oynar gibi yapıldığını hemen anlarlar. Çocuğun oyun dünyasının içine dalmak o dünyayı kavramak gerekmektedir. Yani çocuğun fantezi dünyasına dahil olup oradaki kahramanlarla tanışmak ve o dünyanın kurallarına uymak gerekir. Buna hazır mısınız? Sizler her ne kadar çocuğunuzun yanında olsanız ve oyun oynuyor zannetseniz de çocuğunuz sizi dünyasına kabul etmezse sadece fiziken orada oturup ona eşlik eder olursunuz. Size göre onunla bir saattir oyun oynuyorsunuzdur. Halbuki çocuğunuza göre hiç oynamamışsınızdır.



Çocukların ilk sosyal çevreleri anne babalarıdır. Bu sebeple ilk model aldıkları kişiler ebeveynlerdir. Bir çocuğun oyuncak bebeğini oynatırken anne babalarının günlük diyaloglarından kopyalanmış bir şekilde konuştuğunu, arabasını sürerken ebeveynin araç kullanırken takındığı tavrı sergilediğini, bebeğine kendisine nasıl davranılırsa o şekilde davrandığını gözlemlemiştir. Tüm bunlar aslında çocuğunuzun dış dünyayı nasıl algıladığını açıklar ve bizlere doğru tuttuğu aynadan kendimizle ilgili ipuçları verir. Bu da çocukların gelişmekte olan kişiliklerinin yansıması olarak ortaya çıkar. Bu sebeple çocuklarınızın oyun oynarken verdiği ipuçlarını doğru almak, oyunlarını önemsemek gerekmektedir.



İnsanın hayatında oyun aslında her yaş döneminde vardır. Ancak yaş grubuna göre oynanan oyunlar farklılık göstermektedir. Örneğin; yaşamın ilk yıllarında bebeklik döneminde kendi bedeni keşfetmeye yönelik oyunlar oynanırken, okul öncesi dönemde çocuk artık oyun konusunda deneyimli hale gelmiştir. Çocuk kendi oyununu ve oyuncaklarını seçebilir. Çocuğun hayal dünyası çok geniştir. Kız çocukları bebekleri ile oynamayı tercih ederken, erkek çocukları daha çok arabalarla oynamayı tercih eder. Bu dönemle birlikte eğitici aktivite oyuncakları, gelişime katkı sağlayan öğrenmeyi kolaylaştıran, öğretici oyuncaklar da tercih edilmektedir. Okul döneminden itibaren ise günümüz elektronik çağı gereği bilgisayar, tablet ve telefon oyunları önüne geçilemez bir oyun sektörü haline gelmiştir. Bu durum yaş ilerledikçe oynanan oyunların değişmesi ve karmaşıklaşması ile sürmektedir. Çocukluk dönemine özgü gibi görünen oyunun her yaşta varlığından söz etmek mümkündür. Hangi yaş grubunda olursa olsun çocuklar dürtülerini oyun sayesinde giderirler. Bu sebeple onlara bu dürtülerini yönetebilecekleri oyun alanları yaratmak çok önemlidir. Özellikle bahçe, sokak ve su oyunları onların enerjilerini atarken aynı zamanda eğlenmelerine, eğlenirken öğrenmelerine ve gelişmelerine olanak sağlamaktadır. Oyunlarda çocukların yaratıcılığı teşvik edilmelidir. Birlikte oyun oynansa dahi kesin kurallarla yaratıcılık etkilenmemelidir. Aslında çocuğun oyun için oyuncak ihtiyacı yoktur. Yeri geldiğinde her şeyi bir oyuncak olabilir. Önemli olan çocukların atfettikleri anlam, içlerindeki oyun arkadaşları ve yaratıcılık duygusudur.

D. W. Winnicott'un da dediği gibi "Azıcık yasak, çok çok oyun size yolu gösteren ama eşlik etmekte ısrar etmeyen kibar bir yerli gibi."

Kaynakça: Popüler Psikiyatri Dergisi, Eylül-Ekim 2015, 87.Sayı

Çocuk Eğitiminde Oyun Dili, Nur Eda KASAP SÜSLÜ, Hayy Kitap Yayınevi, 2014

Burcu DAĞLI

İlkokul Rehberlik Öğretmeni

